

**Erillisyyksistä
yhteyksien
tunnistamiseen**

SISÄLTÖ

1. Miten tähän tultiin?
2. Millaista tulevaisuutta haluamme tehdä?
3. Elämän merkityssisällöt syntyvät kytköksistä
4. Olen elävä osa itseäni suurempaa kokonaisuutta
5. Jokaisessa olevat erinomaisuudet esiin
6. Kohti täyttä ihmisyyttä

Miten tähän
tultiin?

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on poikkeuksellinen menestystarina

- Äärimmäinen köyhyys vielä 1940-luvulla
- Viimeinen sotakorvausjuna lähti 1952
- Kuluttajat arvioivat kotitaloutensa rahatilanteen maaliskuussa 2018 paremmaksi kuin koskaan(*)

Suomi on maailman

vakain valtio

vapain maa

turvallisin maa

lukutaitoisin maa

onnellisin maa

rikkain maa vesivaroiltaan

paras maa inhimillisen hyvinvoinnin vertailussa

paras maa ihmisten perusoikeuksien suojelemisessa

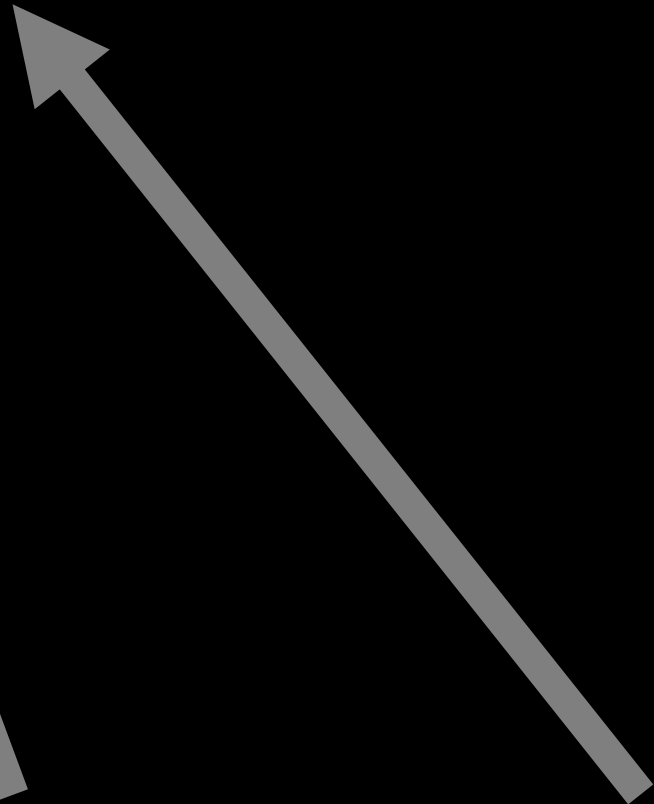
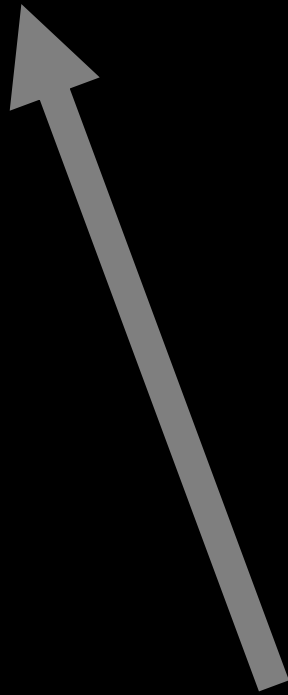
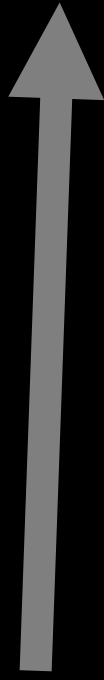
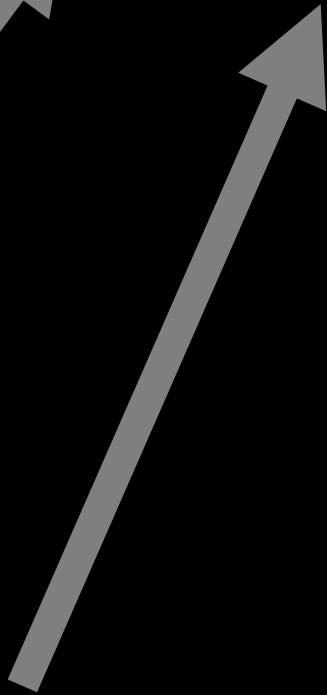
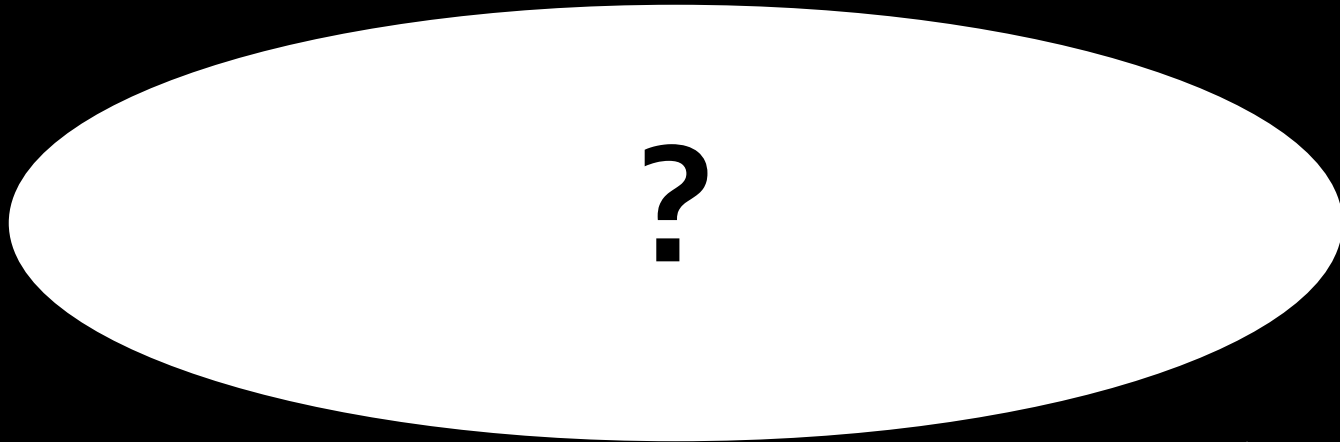
Suomessa on maailman

- paras hallinto
- riippumattomin oikeuslaitos
- vakaimmat pankit
- vähiten järjestäytyntä rikollisuutta
- pienin riski altistua luonnononnettomuuksille

- Suomen peruskoulutus on maailman parasta
- Suomalaisilla on maailman eniten henkilökohtaista valinnan vapautta
- Suomessa sattuu vähiten äitiyskuolemia maailmassa

2

Millaista
tulevaisuutta
haluamme
tehdä?

5G

IoT

VR

Blockchain

Platform Economy

AI

tehokkuus
tuottavuus
kilpailukyky

5G

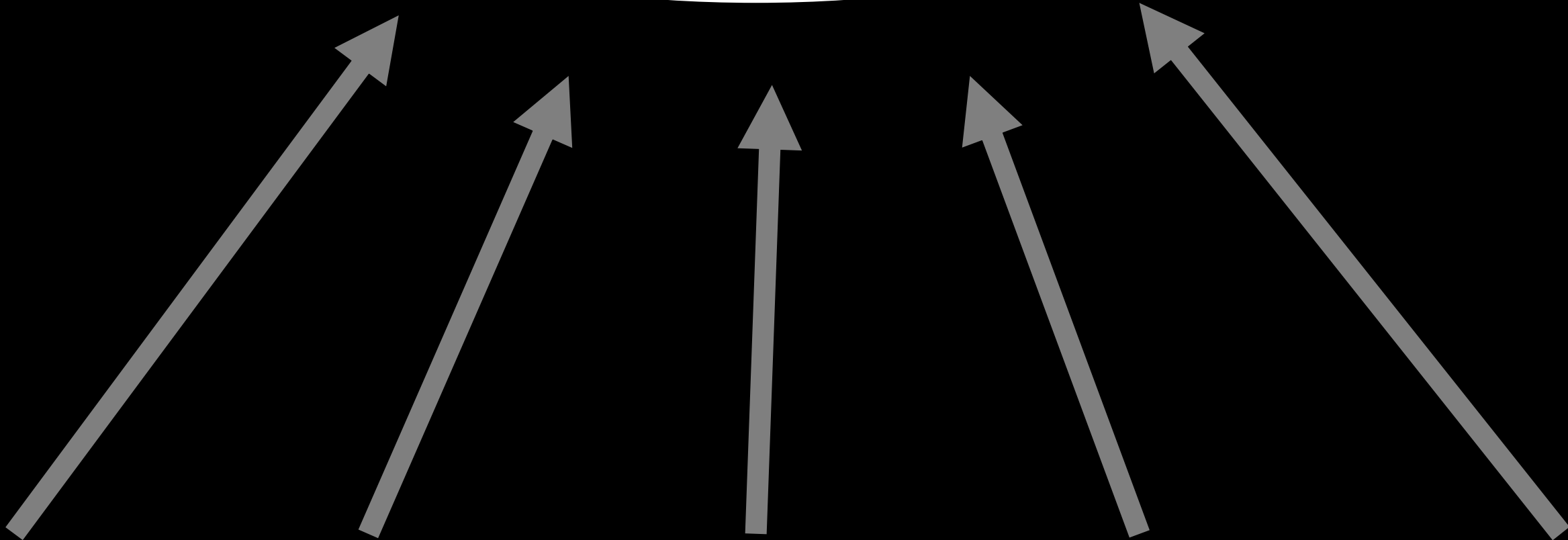
IoT

VR

Blockchain

Platform Economy

AI

talouskasvu

```
graph BT; 5G --> talouskasvu; IoT --> talouskasvu; VR --> talouskasvu; Blockchain --> talouskasvu; Platform_Economy[Platform Economy] --> talouskasvu; AI --> talouskasvu;
```

5G

IoT

VR

Blockchain

Platform Economy

AI

Elämä on kaventunut
suureilla mitattavaan
muotoon? Se on suoritus,
jonka onnistumisista mitataan
yhä enemmän?

Masennus vei yhdeksän ihmistä eläkkeelle joka päivä vuonna 2017

- masennus suurin yksittäinen syy työkyvyttömyyseläkkeeseen Suomessa
- alle 30-vuotiaiden eläköityminen lisääntynyt 30% kymmenessä vuodessa
- mielenterveyssyistä eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä 45 vuotta

Yltäkylläisyyden ajan vitsaus on irrallisuuden, mitättömyyden ja arvottomuuden kokemus?

- keskinäinen kilpailu on kiristynyt
- yksilökeskeisyys on lisääntynyt
- suorituskeskeisyys on vallannut alaa
- ihmissuhteet ovat välineellistyneet

Elämän

merkityksisällöt

syntyvät

kytköksistä

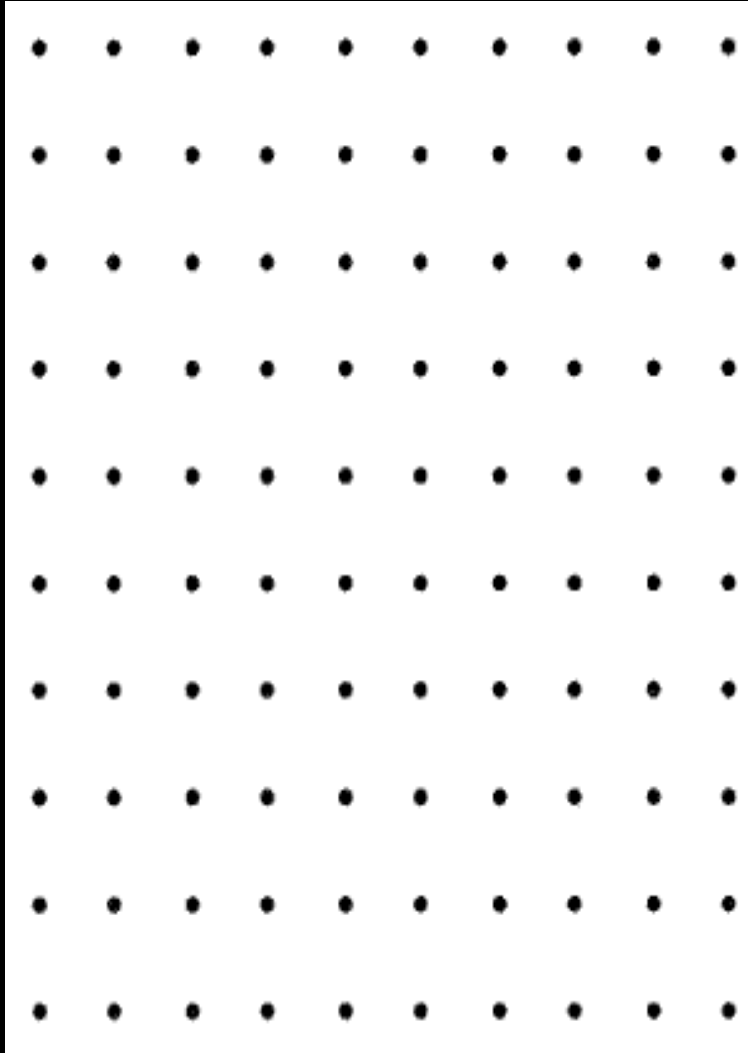
Merkityssisällön syntymisprosessi

**Tämän minä
osaan**

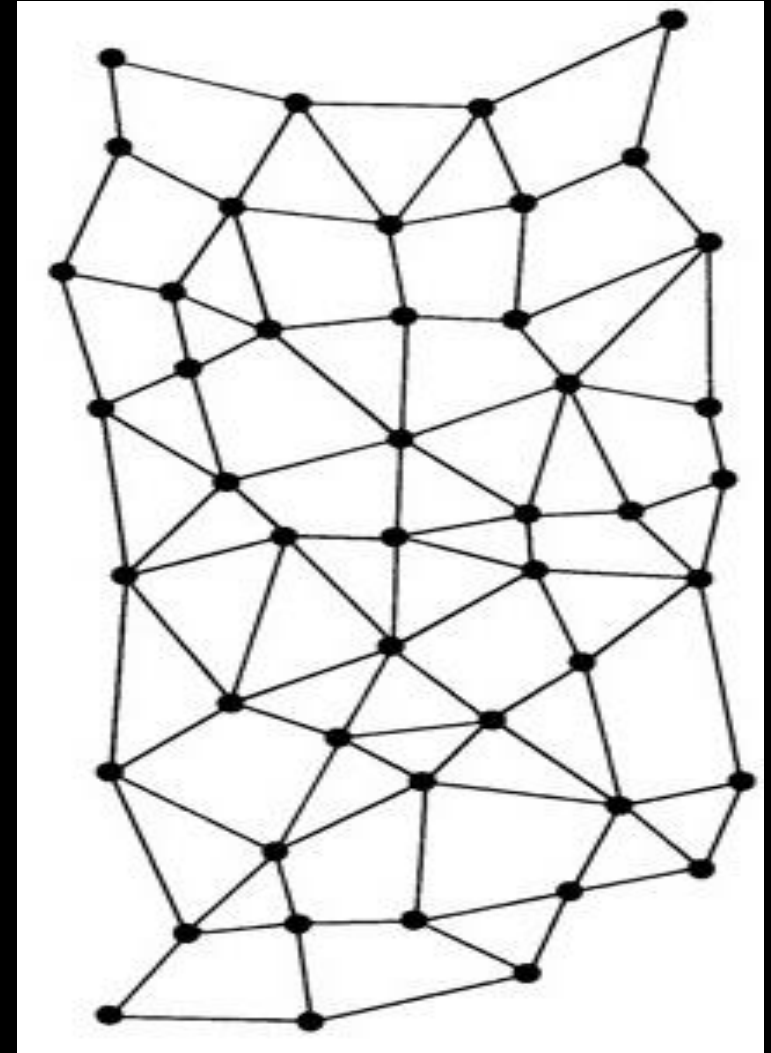
tarkoitus
mielekkyyys
merkitys
motivaatio
flow

**Tätä maailma
tarvitsee**

Eläväksi osaksi itseä ympäröivää maailmaa

yksilökeskeisyys, eristyneisyys,
irrallisuus

liittyminen, kuuluminen, osallisuus

Millainen elämän
merkityksellisyyttä ja
arvokkuutta vahvistava
yhteiskunta voisi olla?

	TEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELINTASON PARANTAMINEN	JÄLKITEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELÄMÄNLAADUN PARANTAMINEN
Hyvinvointikäsitte	materiaalinen, kulutuskeskeinen	henkinen, ihmissuhdekeskeinen
Ihmisen rooli yhteiskunnassa	kuluttaja, markkinaobjekti	aktiivinen kansalainen, subjekti, oman elämänsä tekijä
Elämän tarkoitus	materiaalisen vaurauden maksimointi	arvokas ja merkitykselliseksi koettu elämä
Talouden toimintaperiaate	kilpailu, omistajien voittojen maksimointi	yhteistyö, yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen
Luonnonvarat	lineaaritalous, kertakäyttöisyys	kiertotalous, jätettä ei ole
Energia	likainen energia	puhdas energia
Edistymisen mittaaminen	edistyminen on määrällistä, aineellista ja rajallista	edistyminen on laatuun liittyvää, aineetonta ja rajatonta

Salonen, A. (2019). Transformative responses to sustainability. In: Leal Filho W. (Ed.) Encyclopedia of Sustainability in Higher Education. Cham: Springer

Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkyläisyyden ajan jälkeen. Aikuiskasvatus 38(2), 84-101

Salonen, A. & Åhlberg, M. (2012). The Path towards Planetary Responsibility – Expanding the Domain of Human Responsibility Is a Fundamental Goal for Life-Long Learning in a High-Consumption Society. Journal of Sustainable Development, 5(8), 13-26.

4

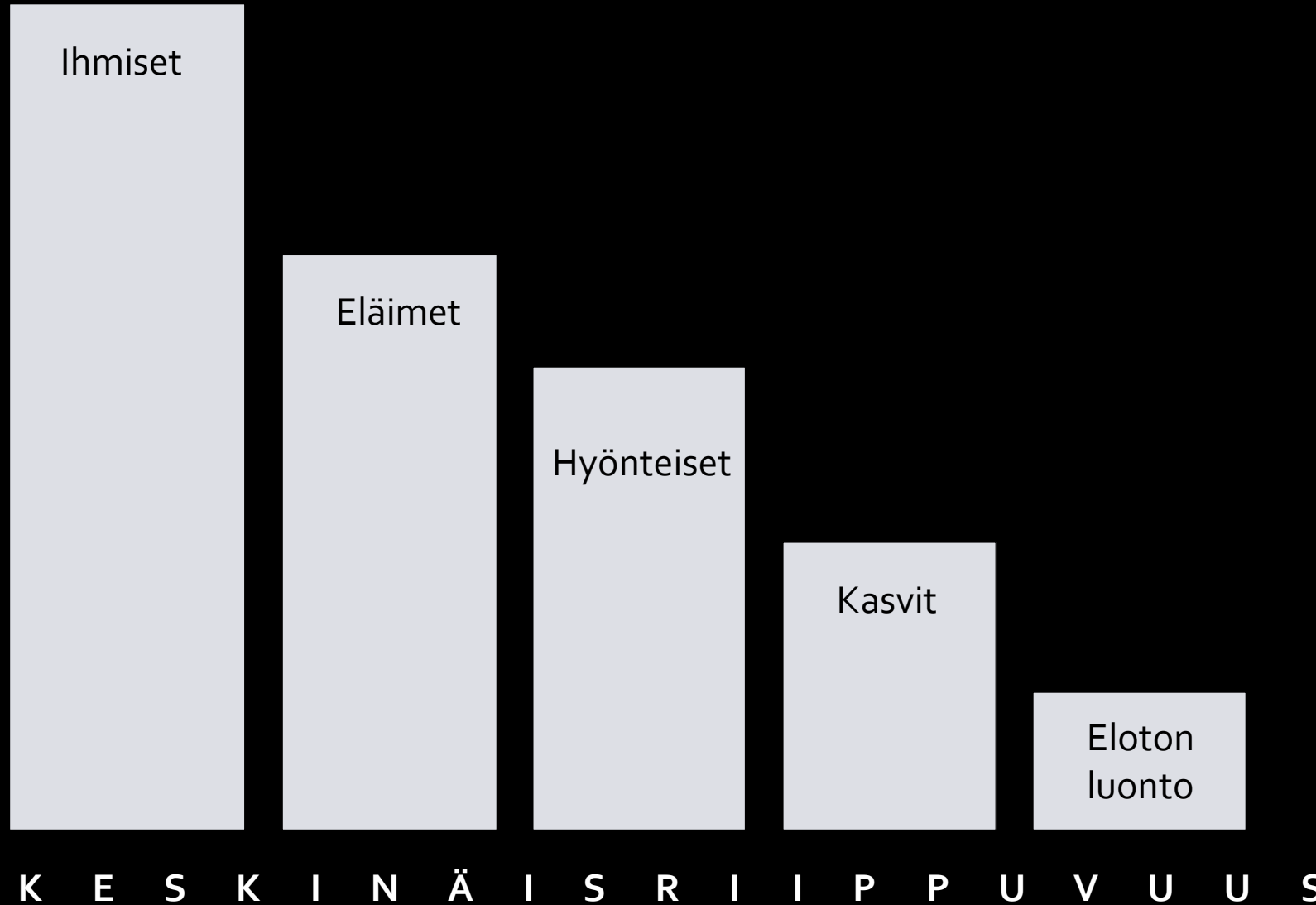
Olen elävä osa itseäni
suurempaa kokonaisuutta.

Merkityksiä rikastavan maailmasuhteen merkitys korostuu: ME sisältää muutakin kuin ihmisiä

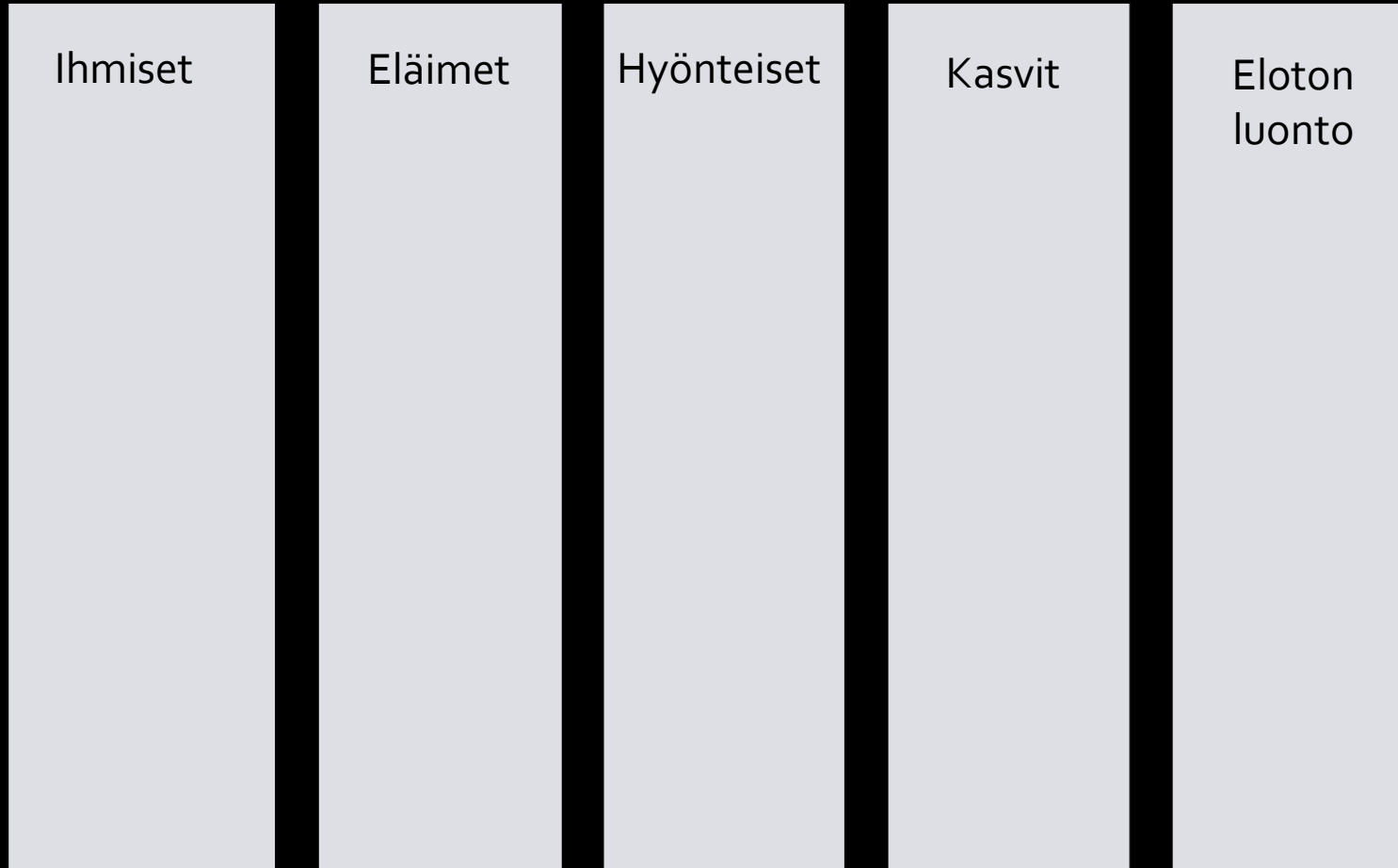
Salonen, A. & Rouhinen, S. (2015). Vastuullinen maailmasuhde – tulevaisuuden toivoa säilyttävän kulttuurirevoluution suunnannäyttäjä. Tiedepolitiikka 3(40), 7-16.

Salonen, A. (2015). Vastuullinen maailmasuhde ja sen merkitys hyvän elämän tavoittelussa. UAS Journal 1/2015

Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ihmiskeskeisesti maailma hahmotettaessa

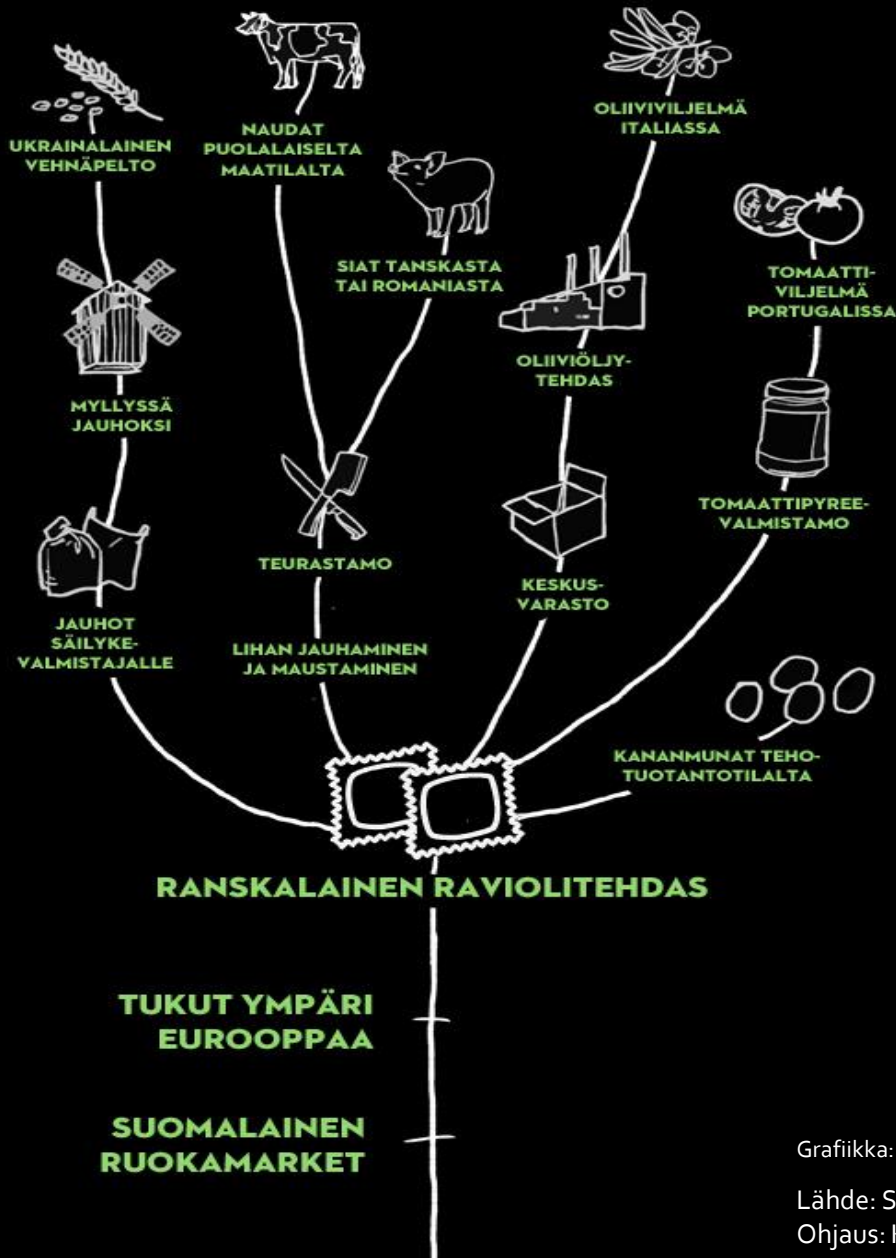
Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ekosysteemikeskeisessä ajattelussa

K E S K I N Ä I S R I I P P U V U U S

Moninaiset jokapäiväiset
kytkökset voivat
viehättää tai ahdistaa?
Totta ne kuitenkin ovat.

PURKILLINEN RAVIOLIA

TÖLKIN VALMISTUS

Raviolitölkki valmistetaan tinapelistä. Tölkissä tarvittava tina saadaan avolouhoksesta Brasiliasta. Tina erotetaan malmista sulattamalla. Tölkissä tarvittava pelti on terästä, jota saadaan rautamalmia jalostamalla. Rautamalmia louhitaan eri puolilta maailmaa. Masuunissa rautamalmin sisältämät rautaoksidit pelkistetään metalliksi. Sekä tina että rauta kuljetetaan metallitankoina laivalla Ranskaan, jossa raaka-aineista valmistetaan säilyketölkkejä. Tölkkien sisäpinta suojataan lakalla syöpymisen estämiseksi. Tölkkeihin kiinnitetään paperiset etiketit. Etikettien paperi valmistetaan selluloosamassasta, joka on saatu puuta keittämällä. Puut on kaadettu eri puolilta maailmaa.

Grafiikka: Mira Visanto

Lähde: Säilöttyjä unelmia dokumenttielokuva. Käsikirjoitus: Katja Gauriloff, Joonas Berghäll ja Jarkko T. Laine.
Ohjaus: Katja Gauriloff. Oktober Oy 2012.

Mihin kaikkeen jokapäiväinen elämä meitä liittää?

- Millainen ja miten pitkä on tämän perunan tie ruokapöytäämme?
- Mistä meidän vesi tulee?
- Mistä meidän sähkö tulee ja miten sitä tuotetaan? Miksi?
- Kuka kasvatti nämä appelsiinit? Miksi?
- Kuka tämän kalan pyydysti, perkasi ja valmisti? Miksi?
- Kuka tämän pippurin on kasvattanut?
- Miksi kaupassa myydään brasilialaista lihaa, vaikka asumme karjatilan lähellä?
- Mistä farkut on tehty ja ketkä ne ovat valmistaneet?
- Ketkä poimivat meillä juotavan kahvin pavut? Miksi?
- Ketkä lämmittävät meidän talon? Miksi?
- Onko olemassa suomalaista suklaata? Ketkä kaakaoviljelmillä työskentelevät? Miksi?
- Miksi on olemassa tavallisia ja reilun kaupan banaaneja?
- Mistä tämä kännykkä tulee? Ketkä sen valmistivat? Kuka louhii raaka-aineet?

5

Jokaisessa olevat
erinomaisuudet
esiin

Timo Pajunen

jaettu ymmärrys
moniäänisyys
kohtaava läsnäolo

...jaettu ymmärrys, moniäänisyys, kohtaava läsnäolo...

Hän on pelissä liikkuva pala, joka saa muut ylittämään itsensä. Hänellä on hyvä pelinlukutaito. Hän on aina tietoinen suunnasta, muiden paikasta, liikkeistä ja hän mukauttaa oman toimintansa siihen.

Kuningas Litmanen 2012, ohjaus Arto Koskinen

Onko kukoistavan lähisuhteen, koulun ja yhteiskunnan idea siinä, että tunnistetaan toistemme erinomaisuuksia ja tehdään ne näkyviksi?

tavoiteltavinta on saada muut kokemaan itsensä vahvoiksi

onnistuja on se, joka saa muut ylittämään itsensä

6

Kohti täyttä ihmisyyttä

Sivistymisen on itsen ja maailman välinen prosessi

- a) Kiivetään ennakkoluulojen yli.
- b) Väistetään pelkistettyjä ja lukkoonlyötyjä määrittelyjä.
- c) Avarretaan käsityksiä itsestä osana muuta todellisuutta.

Kaikki uusi edellyttää

- kuvittelukykyä,
- olemattoman ajattelemista ja
- poissaolevan nimeämistä.

Kuviteltu olematon voidaan tehdä olemassaolevaksi todellisuudeksi – jos niin halutaan.

Kuvataiteet, musiikki, näyttämötaide, kirjallisuus, tanssi, leikki...

1. Tuottaa havahtumisia
2. Saattaa toisenlaiseen
3. Täydentää ja uudistaa todellisuuskäsitystä
4. Tarjoaa merkityksiä olemassaololle
5. Ylevöittää mieltä
6. Vahvistaa myötätuntoa

Aineettomat asiat
voivat kasvaa
rajattomasti, mutta
aineelliselle kulutukselle
maapallo asettaa rajat.

Täysi ihmisuus ilmenee siirtymisenä
materiaali- ja päästöintensiivisestä
elintason parantamisesta rajattomat
mahdollisuudet sisältävään
elämänlaadun kohentamiseen.

ELINTASO

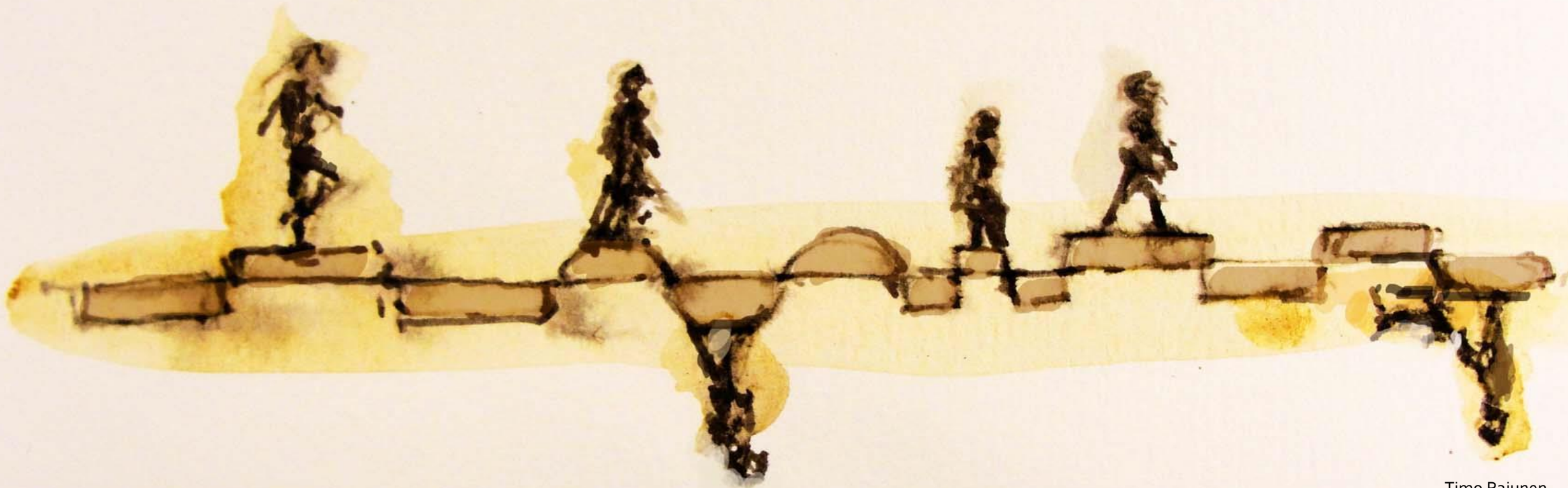
ELÄMÄNLAATU

Kaikkialla maailmassa ollaan
siirtymässä sellaisiin
elämäntapoihin ja
yhteiskunnallisiin rakenteisiin,
joilla toteutetaan hiilineutraalius
vuoteen 2050 mennessä.

Laaja-alaiset, suuret muutokset ovat mahdollisia – jos on näkemystä, tahtoa ja päättäväisyyttä

- Sovimme yhteisesti kaikille ihmisille kuuluvista oikeuksista vuonna 1948
- Pysäytimme otsonikerroksen repeämisen
- Kaksinkertaistimme eliniänodottemme
- Lopetimme maaorjuuden

Joka päivä on mahdollista valita
kymmeniä kertoja
ottaako ratkaisijan roolin vai ei

LOPUKSI

Mitä jää, jos elämästä poistuu

- luottamus
- tyytyväisyys
- elämänilo...

Kiitos

Arto O. Salonen
artosalonen.com
@artoosalonen